

УДК 351 (477)

DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2025-11-118-125>

Орлова Наталія, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Orlova Nataliia, Doctor of Science in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Public Management and Administration at Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

✉ nsorlova78@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0785-751X>

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ

EUROPEAN INTEGRATION GUIDELINES FOR DIGITAL TRANSFORMATION IN PUBLIC ADMINISTRATION OF UKRAINE

Анотація. Стаття присвячена аналізу сучасної ситуації (2021–2024 рр.) в Україні щодо євроінтеграційних процесів у сфері цифровізації державних послуг. Метою статті є дослідження процесу імплементації законодавчої бази цифрових трансформацій у державному управлінні в Україні до умов Європейського Союзу та визначення проблем та недоліків цього процесу. Інформаційною базою дослідження є акти права Європейського Союзу та України у сфері цифровізації та інформаційно-комунікаційного розвитку державного управління та медіа. Проведено аналіз імплементації нормативно-правових законодавчих актів до вимог Європейського Союзу у сфері інформаційних технологій, телекомунікацій та обробки даних, поширення інформації. Визначено пріоритетні напрями цифрової трансформації державного управління в Україні: електронні комунікації, кібербезпека, е-ідентифікація, аутентифікація, е-комерція, цифрові послуги, довірчі послуги, обіг даних, радіоспектральна політика. Досліджено вимоги Європейського парламенту та Ради щодо процесів євроінтеграції України у сфері цифровізації державних послуг. Обґрунтовано, що подальший розвиток механізмів реформування державного управління в Україні надасть змогу продовжувати цифровізацію послуг для громадян і бізнесу; забезпечити доступність цифрових послуг для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення; запровадити нові електронні послуги, зокрема у сфері реєстрації бізнесу та отримання соціальної допомоги, що забезпечить виконання вимог євроінтеграційного процесу. Проаналізовано національне дослідження щодо використання електронних державних послуг в Україні та визначено динаміку цього процесу. У висновках визначено проблеми у реалізації ефективної цифровізації державного управління в Україні: інституційна трансформація, залучення міжнародної технічної допомоги для адаптації законодавства, експертної підтримки та перекладу актів права ЄС українською мовою; відсутність фінансових ресурсів для створення нових органів влади, які передбачено реформами щодо формування політики у сфері управління даними та захисту даних; не належна імплементація радіоспектральної політики в Україні.

Ключові слова: цифрова трансформація, інформаційна технологія, державне управління, державна електронна послуга, електронна комунікація, євроінтеграція, кібербезпека, конкурентоспроможність, публічна інформація.

Abstract. The article is devoted to the analysis of the current situation (2021-2024) in Ukraine regarding European integration processes in the field of digitalization of public services. The purpose of the article is to study the process of implementing the legislative framework for digital transformations in public administration in Ukraine to the conditions of the European Union and to identify the problems and

shortcomings of this process. The information base of the study is the legal acts of the European Union and Ukraine in the field of digitalization and information and communication development of public administration and media. An analysis of the implementation of regulatory legal acts in accordance with the requirements of the European Union in the field of information technologies, telecommunications and data processing, and dissemination of information was conducted. Priority areas of digital transformation of public administration in Ukraine were identified: electronic communications, cybersecurity, e-identification, authentication, e-commerce, digital services, trust services, data circulation, and radio spectrum policy. The requirements of the European Parliament and the Council regarding the processes of European integration of Ukraine in the field of digitalization of public services were studied. It is substantiated that the further development of public administration reform mechanisms in Ukraine will allow for the continuation of digitalization of services for citizens and businesses; ensure the accessibility of digital services for persons with disabilities and low-mobility population groups; introduce new electronic services, in particular in the field of business registration and receipt of social assistance, which will ensure the fulfillment of the requirements of the European integration process. The national study on the use of electronic public services in Ukraine is analyzed, and the dynamics of this process are determined. The conclusions identify problems in the implementation of effective digitalization of public administration in Ukraine: institutional transformation, involvement of international technical assistance for the adaptation of legislation, expert support and translation of EU legal acts into Ukrainian; lack of financial resources for the creation of new authorities, which are provided by reforms on policy formation in the field of data management and data protection; improper implementation of radio spectrum policy in Ukraine.

Keywords: digital transformation, information technology, public administration, public e-service, electronic communication, European integration, cybersecurity, competitiveness, public information.

Постановка проблеми. Дуже швидких обертів набирає співпраця та співробітництво України з країнами Європейського Союзу (ЄС). Протягом останніх десяти років реформи державного управління націлені на зміцнення правового поля країни, розвиток демократичних інститутів та конкурентоспроможної економіки України. Вступ до ЄС став стратегічним завданням уряду країни і прагнення до виконання цього завдання помножилося у роки війни. Але шлях України до європейської інтеграції починаючи з 2014 р. проходив різні етапи, цей шлях нормативно-правової імплементації за різними секторами та сферами економіки продовжується дотепер, і ще попереду довгий процес сприйняття суспільством європейських цінностей та норм. Європейський розвиток України надасть економічні та політичні напрямки розвитку країни у майбутньому. Тому варто дослідити процес реалізації цифрових трансформацій у державному управлінні, де на теперішній час Україна вже має результати, але не за всіма напрямками розвитку інформаційного суспільства, які й надалі потребують ретельного опрацювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси цифровізації у державному секторі активно тривають в рамках Угоди про асоціацію з ЄС та на сучасному етапі є пріоритетом реформи державного управління та розвитку цифрового суспільства в Україні. Тому тема зацікавила багато вітчизняних науковців, які дослідили можливості розвитку інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій для реалізації реформи державного управління: І. Ігнат'єва [1], О. Каретна [1], І. Лопушинський [2], І. Милосердна [1], Ю. Мохова [3-4], Р. Щупаківський [5]. Згодом, інтенсивність цифровізації суспільства посилилася, і навіть війна не змогла загальмувати розвиток цифрових трансформацій в Україні, які потребують подальшого вдосконалення та мають бути належним чином

імplementовані у європейське демократичне суспільство, яке прагне побудувати Україна.

Мета статті – проаналізувати процес імplementації законодавчої бази цифрових трансформацій у державному управлінні в Україні до умов ЄС та визначити проблеми та недоліки цього процесу.

Виклад основного матеріалу. Теоретичні і практичні аспекти адаптації законодавства України до права ЄС вже активно триває останні 5 років. Таким чином зроблено адаптацію актів державного управління до стандартів ЄС та розроблено механізми реалізації стратегії реформування державного управління. Проводиться інфраструктурна розбудова спроможної державної влади та органів місцевого самоврядування для євроінтеграції України та її відновлення.

Стратегія ЄС направлена на підвищення цифрової конкурентоспроможності та цифровізації суспільства та економіки. Тому питання цифрової трансформації економіки є особливо важливим сфері державного управління. Впровадження ефективних цифрових процесів в роботу державного управління, у надання публічних послуг, є одним з ключових питань цифрової трансформації у публічному секторі. Для відновлення цифрової інфраструктури України як у державному, так і в комерційному секторі необхідно мати стратегічне бачення на розвиток галузі на 5-10 років наперед. Розвиток електронного уряду України став пріоритетним напрямом державного управління. Створення стратегічного документа аналогічного європейському документу Цифровий Компас 2030 (Digital Compass 2030) зараз є один із пріоритетів для Міністерства цифрової трансформації [6].

Багато міжнародних ініціатив зараз працюють в Україні для реалізації цілей цифрового ринку України: EUtech4Ukraine2, займи та гранти від Європейської Комісії, EIB (European Investment Bank), Світового Банку, USAID та ін. Стратегія єдиного цифрового ринку України спрямована на максимізацію потенціалу зростання європейської цифрової економіки, що є важливими для інклюзивного цифрового суспільства.

Переговори з представниками державної влади України та ЄС про імplementацію законодавчої бази ведуться за всіма секторами та напрямками економіки. Згідно зі звітом України за 2023 р. Україна демонструє середній рівень підготовки у сфері цифрової трансформації та медіа, і достатньо високий рівень у наданні цифрового контенту.

Україні досягла значного прогресу у сфері надання цифрових послуг громадянам і підприємствам та використання інструментів інформаційного суспільства для підвищення прозорості та ефективності державного управління. Нормативно-правова база, у цілому, відповідає праву ЄС, зокрема, Європейському кодексу електронних комунікацій. Триває робота із забезпечення повної незалежності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку після набуття чинності Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку», що відіграє важливу роль у забезпеченні регуляторної незалежності [7].

Варто розглянути докладніше результати імplementації нормативно-правових актів за напрямками у сфері: інформаційні технології, телекомунікація та обробка даних та поширення інформації за наступними напрямками, які є складовими цієї сфери (рис.1.).

Рис. 1. Пріоритетні напрями цифровізації у державному управлінні в умовах євроінтеграції

Самий високий рівень пріоритетності щодо імплементацій актів права ЄС у напрямку електронні комунікації щодо роумінгового процесу в Україні і роботи країни у режимі внутрішнього ринку з ЄС (кінцевий термін був за планом 2024 р.). Тому у реалізації цього напрямку було проведено робота за наступними законодавчими актами: Закон України «Про електронні комунікації» та Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку», які розроблені у повній відповідності з Кодексом електронних комунікацій ЄС.

Приєднання України до зони Roam like at home (RLAH) дозволить громадянам України та ЄС здійснювати дзвінки та користуватись інтернетом на теренах дії RLAH без жодних додаткових переplat. Спільна зона роумінгу між Україною та ЄС матиме позитивний вплив на ведення бізнесу, внутрішньоособистісні комунікації між українцями та громадянами ЄС, що призведе до зростання цифрової економіки та транскордонної торгівлі.

Ще одним передовим сектором цифрової трансформації в Україні є е-ідентифікація, аутентифікація та довірчі послуги. У 2022 р. було схвалено Закон «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», що максимально наблизив регулювання сфери до вимог ЄС. Наразі здійснюється підготовка нормативно-правових актів на підставі вказаного Закону. У травні 2023 р. Україну було включено як першу країну не члена ЄС до довірчого списку ЄС. Зі свого боку Україна визнала кваліфіковані довірчі послуги ЄС – громадяни ЄС можуть використовувати е-підписи та печатки своїх країн, щоб вести бізнес в Україні. Великі можливості відкриває взаємне визнання довірчих послуг, зокрема, отримання публічних послуг онлайн, укладення контрактів в електронній формі з іноземними контрагентами, отримання міжнародного електронного рахунку, тощо [6-7].

Інший потужний напрям цифровізації державного управління – це реалізація Радою національної безпеки і оборони України національної стратегії кібербезпеки. У рамках досягнення узгодження українського законодавства із Директивою Європейського Парламенту і Ради ЄС про заходи для високого спільного рівня безпеки мережевих та інформаційних систем на території Союзу, про заходи для високого загального рівня кібербезпеки в Союзі, затверджено Порядок пошуку та виявлення потенційної вразливості інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж. Також в Україні прийнято проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо невідкладних заходів посилення спроможностей із кіберзахисту державних інформаційних ресурсів та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури».

Основними нормативно-правовими актами, якими регулюється питання радіоспектальної політики, є Закон України «Про електронні комунікації», «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» та «Про затвердження Плану використання радіочастотного ресурсу України». Реалізація політики у сфері радіочастотного спектру сприяла впровадженню проєкту LTE900, який стартував у липні 2020 р., його результатом став покращений 4G інтернет. У 2020 р. Кабінет Міністрів України затвердив План розвитку 5G, розроблений Міністерством цифрової трансформації України у співпраці з іншими державними органами, але поки впровадження цих механізмів неможливо на багатьох територіях України. Згідно з Рекомендаціями Світового банку для Міністерства цифрової трансформації України та Уряду, довгострокова економічна вигода від інвестицій у широкопasmовий доступ – 455,5 млн. дол. США. Для прикладу, розгортання 5G дає можливість трансформувати цілі сектори економіки, включаючи сільське господарство, виробництво продукції, оборону, транспорт, державну інфраструктуру та охорону здоров'я. Як і в інших країнах, 5G допоможе Україні значно збільшити різноманітність нових прикладних програм і комерційних послуг, а, отже, стимулюватиме попит на доступ до Інтернету та появу стартапів, які пропонують нові бізнес-моделі та продукти/послуги [7].

Щодо цифрової комерції та цифрових послуг варто зазначити, що повністю імplementовано Директиву 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку» («Директива про електронну комерцію») у зв'язку зі схваленням нового Закону «Про захист прав споживачів» та Директиву (ЄС) 2019/770 Європейського Парламенту і Ради від 20 травня 2019 р. про певні аспекти контрактів на постачання цифрового контенту та цифрових послуг у зв'язку зі схваленням Закону України «Про цифровий контент та цифрові послуги». Водночас здійснено аналіз Регламенту (ЄС) 2022/2065 Європейського Парламенту та Ради від 19 жовтня 2022 р. про єдиний ринок цифрових послуг і внесення змін до Директиви 2000/31/ЄС (Digital Services Act), Регламенту (ЄС) 2022/1925 Європейського Парламенту та Ради від 14 вересня 2022 р. про конкурентні та чесні ринки в цифровому секторі та про внесення змін до Директив (ЄС) 2019/1937 та (ЄС) 2020/1828 (Digital Markets Act) та Регламенту (ЄС) 2019/1150 Європейського Парламенту та Ради від 20 червня 2019 р. про сприяння чесності та прозорості для бізнес-користувачів онлайн-посередницьких послуг, розроблено візію проєкту закону «Про цифрові послуги» [7-8].

За іншими напрямками цифровізації у сфері поширення та використання/обігу даних у цифровому форматі, про відкриті дані та повторне використання інформації державного сектору, захисту персональних даних, залишається багато розбіжностей, але є певний прогрес та узгоджений графік з Європарламентом. Для цього Україні необхідно узгодити національне законодавства з вимогами Регламенту (ЄС) 2018/1807 Європейського парламенту та Ради від 14 листопада 2018 р. про рамки вільного потоку неперсональних даних у ЄС і Регламенту (ЄС) 2022/868 Європейського Парламенту та Ради від 30 травня 2022 р. про європейське управління даними та внесення змін до Регламенту (ЄС) 2018/1724, визначити/призначити державний орган, відповідальний за формування політики у сфері управління даними та захисту даних, створити робочу групу з розроблення проєктів законів, спрямованих на гармонізацію національного законодавства з вимогами ЄС.

Директива (ЄС) 2016/2102 Європейського Парламенту та Ради від 26 жовтня 2016 р. про доступність веб сайтів та мобільних додатків органів державного сектору на початковому рівні імплементації. Частково норми зазначеного акту відображено в Національній стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р., Плані заходів на 2023–2024 рр. з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р., Законах України «Про центральні органи виконавчої влади», «Про стандартизацію», «Про медіа», «Про охорону культурної спадщини» та Порядку оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. №3. Імплементаційний регламент Комісії ЄС 2020/1121 від 29 липня 2020 р. щодо збору та обміну статистикою користувачів і відгуками про послуги єдиного цифрового шлюзу відповідно до Регламенту (ЄС) 2018/1724 Європейського Парламенту та Ради має деякий рівень імплементації. Норми Регламенту, які частково відповідають та/або не впроваджені в постанові Кабінету Міністрів України від 11 серпня 2021 р. №864 «Питання організації моніторингу якості надання адміністративних послуг» [7].

Якщо підводити підсумки переговорного процесу щодо цифровізації процесів державного управління та імплементації законодавства у цій сфері, можна зазначити, що загальна кількість актів, що повинні бути імplementовані – 99 з 499 по цьому розділу. На початок 2024 р. прогрес імплементації – приблизно 40% за підрахунками експертів, які готували звіт до Європейської Ради [7; 9].

Прогрес у діяльності державних органів влади щодо впровадження цифровізацій можна прослідкувати через дослідження, які проводяться в Україні різними програмами та організаціями. Так, на замовлення Програми розвитку ООН в Україні за фінансової підтримки Уряду Швеції Київським міжнародним інститутом соціології у 2024 р. було проведено дослідження «Думки і погляди населення України щодо державних електронних послуг» [10]. Під час опитування вивчалися думки і погляди дорослих жителів України (у віці 18 років і старших) з різних питань, пов'язаних із користуванням державними електронними послугами (табл. 1) (за даними [10]).

Таблиця 1.

Чи довелось отримати електронні державні послуги протягом року?

Види електронних державних послуг /%	2021	2022	2023	2024
1. Користування порталом чи застосунком Дія	30,3	51,6	51,0	41,9
2. Використання послуг для особистих потреб (водійське посвідчення, штрафи онлайн, продаж авто)	15,0	9,5	18,5	15,4
3. Платні послуги з отримання інформації з державних реєстрів та отримання цифрових витягів	10,2	6,7	13,0	12,7
4. Портал електронних послуг Пенсійного фонду	11,5	7,3	16,0	10,2
5. Отримання паспортів та інші контакти з Державною міграційною службою	13,8	7,9	13,7	9,6
6. Отримання субсидій, пільг та соціальних виплат	12,7	15,9	17,8	9,3
7. Використання кабінету платника податків	10,5	7,3	12,1	8,9
8. Використання сервісів для реєстрації ФОП, подання звітності, єдиний податок	11,2	6,7	10,6	7,7
9. Отримання свідоцтва про народження, супутні документи	5,6	6,7	9,2	6,1
10. Вступ до закладів вищої освіти (подання документів)	4,6	3,5	7,6	4,4
11. Вирішення питань, пов'язаних з веденням бізнес справ (ТОВ, реєстрація, податки)	9,4	3,9	6,1	4,1
Отримали хоча б 1 раз на рік	60,0	63,4	64,1	54,7

Висновки досліджень свідчать про високий рівень користування електронними державними послугами населення, хоча за останній рік ці показники знизилися. Варто зазначити, що рівень користування Дією у 2024 р. становить 81% від показника 2022 р., що свідчить про доступність та користь електронних послуг з одного боку, із поетапним розвитком цифрових компетентностей населення – з іншого боку. Не всі новостворені державні реєстри ще працюють ефективно, але йде робота над удосконаленням інтерфейсу та відповідності вимогам інклюзивності сайтів державних органів влади.

Висновки. Узагальнюючи у висновках процес імплементації законодавчої бази цифрових трансформацій у державному управлінні в Україні до умов ЄС варто визначити проблеми, які потрібно вирішити протягом наступних років: інституційна трансформація, яка зможе посилити спроможність органів державної влади щодо реалізації цифровізації державного управління; залучення міжнародної технічної допомоги для адаптації законодавства, експертної підтримки та перекладу актів права ЄС українською мовою; відсутність фінансових ресурсів для створення нових органів влади, які передбачено реформами щодо формування політики у сфері управління даними та захисту даних; не належна імплементація законодавчої бази щодо реалізації радіоспектральної політики в Україні. Посилення механізмів реформування державного управління в Україні надасть змогу і надалі продовжувати цифровізацію послуг для громадян і бізнесу; забезпечити доступність цифрових послуг для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення; запровадити нові електронні послуги, зокрема у сфері реєстрації бізнесу та отримання соціальної допомоги, що забезпечить виконання вимог євроінтеграційного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Каретна О.О., Милосердна І.М., Ігнатська І.І. Роль та особливості інформаційно-комунікаційних технологій у взаємодії органів державної влади з громадянським суспільством. *Політикус*. 2020. №5. С. 62–68.
2. Лопушинский І.П. «Цифровізація» як основа державного управління на шляху трансформації та реформування українського суспільства. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2018. №2. https://el-zbirn-du.at.ua/2018_2/20.pdf
3. Мохова Ю.Л. Розвиток електронного урядування України в умовах цифрових перетворень: монографія. Київ: ВД «Освіта України», 2021. 434 с.
4. Мохова Ю.Л., Орлова Н.С. Європейські орієнтири цифрових трансформацій у електронному урядуванні. *Наукові перспективи*. 2021. №7(13). С. 97–106.
5. Щупаківський Р. Інституційні та організаційні аспекти середовища формування і реалізації потенціалу сектора інформаційно-комунікаційних технологій. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. №3. С. 109–114.
6. Інтеграція України до внутрішнього ринку ЄС в умовах війни: виклики та можливості. Київ: Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні, 2023 р. 64 с.
7. Звіт за результатами проведення первинної оцінки стану імплементації актів права Європейського Союзу (acquis ЄС). Київ: Україна-Європа, 2025. 308 с.
8. Європейські орієнтири публічного управління: монографія / керівник авторського колективу С.О. Москаленко; за заг. ред. Ю.Ю. Лихач. Київ: Національне агентство України з питань державної служби, 2023. 220 с.
9. Євроінтеграційний дайджест: січень 2025-го року. Реформа державного управління. URL: <https://par.in.ua/information/news/415-yevrointehratsiinyi-daidzhest-sichen-2025-ho-roku> (дата звернення: 02.02.2025).

10. Думки і погляди населення України щодо державних електронних послуг: аналітичний звіт за 2024 рік. Київ: Міністерство цифрової трансформації, 2025. 58 с.

REFERENCES

1. Karetna, O.O., Myloserdna, I.M., & Ihnatieva I.I. (2020). Rol ta osoblyvosti informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u vzaiemodii orhaniv derzhavnoi vlady z hromadianskym suspilstvom [The role and features of information and communication technologies in the interaction of state authorities with civil society]. *Politykus – Politicus*, 5, 62–68 [in Ukrainian].
2. Lopushynskyi, I.P. (2018). «Tsyfrovizatsiia» yak osnova derzhavnoho upravlinnia na shliakhu transformatsii ta reformuvannia ukraïnskoho suspilstva [«Digitalization» as the basis of public administration on the path of transformation and reform of Ukrainian society]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia – Theory and practice of public administration and local self-government*, 2. (n.d.). *el-zbirn-du.at.ua*. Retrieved from https://el-zbirn-du.at.ua/2018_2/20.pdf [in Ukrainian].
3. Mokhova, Yu.L. (2021). *Rozvytok elektronnoho uriaduvannia Ukrainy v umovakh tsyfrovykh peretvoren: monohrafiia* [Development of electronic governance in Ukraine in the context of digital transformations: monograph]. Kyiv: VD «Osvita Ukrainy» [in Ukrainian].
4. Mokhova, Yu.L., & Orlova, N.S. (2021). Yevropeiski oriientyry tsyfrovykh transformatsii u elektronnomu uriaduvanni [European guidelines for digital transformations in electronic governance]. *Naukovi perspektyvy – Scientific prospects*, 7(13), 97–106 [in Ukrainian].
5. Shchupakivskyi, R. (2023). Instytutysiini ta orhanizatsiini aspekty seredovyshcha formuvannia i realizatsii potentsialu sektora informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [Institutional and organizational aspects of the environment for the formation and realization of the potential of the information and communication technologies sector]. *Modeling the development of the economic systems*, 3, 109–114. [in Ukrainian].
6. *Intehratsiia Ukrainy do vnutrishnoho rynku YeS v umovakh viyñy: vyklyky ta mozhlyvosti* [Ukraine's Integration into the EU Internal Market in Wartime: Challenges and Opportunities] (2023). Kyiv: Predstavnytstvo Fondu Konrada Adenauera v Ukraini [in Ukrainian].
7. *Zvit za rezultatamy provedennia pervynnoi otsinky stanu implementatsii aktiv prava Yevropeyskoho Soiuzu (acquis YeS)* [Report on the Results of the Initial Assessment of the Status of Implementation of the European Union's Legal Acts (EU Acquis)] (2025). Kyiv: Ukraina-Yevropa [in Ukrainian].
8. Moskalenko, S.O. (2023). *Yevropeyski oriientyry publichnoho upravlinnia: monohrafiia* [European Public Administration Guidelines: Monograph]. Yu. Yu Lykhach (Eds.). Kyiv: Natsionalne ahentstvo Ukrainy z pytan derzhavnoi sluzhby [in Ukrainian].
9. *Yevrointehratsiinyi daidzhest: sichen 2025-ho roku* [European Integration Digest: January 2025]. (n.d.). *par.in.ua*. Retrieved from <https://par.in.ua/information/news/415-yevrointehratsiinyi-daidzhest-sichen-2025-ho-roku> [in Ukrainian].
10. *Dumky i pohliady naselennia Ukrainy shchodo derzhavnykh elektronnykh posluh: analitychnyy zvit za 2024 rik* [Opinions and views of the population of Ukraine regarding state electronic services: analytical report for 2024] (2025). Kyiv: Ministerstvo tsyfrovoi transformatsii, [in Ukrainian].

Подано до редакції 03.02.25 р.

Прийнято до друку 06.03.25 р.